

להתנתק מכבלי העבר

- ❓ "הריני מקבל על עצמי" - מדוע נבחר הביטוי 'הריני מקבל על עצמי'? חשבו על מעמד החופה, למשל: "הרי את מקודשת"; בפני מי מתחייב הדובר?
- ❓ למה מתחייב פלוטניק? איזה שינוי התנהגותי נצפה לראות?
- ❓ בחרו מתוך השיר שתי דוגמאות לקשר עם אחרים. מה טיב הקשר של פלוטניק עם סביבתו בכל אחת מהדוגמאות? מה הוא רוצה שיקרה?
- ❓ "וסוף סוף להניח לעבר"; מה הקשר בין היכולת להתחייב לעתיד לבין הנחת העבר מאחור?

הריני

מילים ולחן: רביד פלוטניק

הריני מקבל על עצמי
לאהוב, לאהוב
מכל השינאה שבתוכי
לאהוב, לאהוב
לא כל העולם אשם בבעיות שלי
בהפסדים ובספקות שלי
ואיפה כל המעשים והמידות שלי
הריני מקבל על עצמי

היום אני לוקח אחריות
על כל השטויות שעשית
מכל מי שפגעת, מבקש סליחה
על חומות, ההיסוסים, המגננה
על שליליות והקטנה
על קנאה ועל טינה

מקבל על עצמי להבין שאני פזיז ועצבני
ולקבל את ההשלכות
של הטעויות שלי
עם כל הכעסים בלב על כל הסובבים אותי
הציפייה הזאת
שינהגו או יחשבו כמוני

להתנתק מכבלי העבר

פסק הזמן שבין המילים | דב אלבוים

אולי זה בדיוק מה ש'כל נדרי' בא לומר לנו, ולכן כולנו מתחברים אליו בעומק רב כל כך, גם אם אנו לא מצליחים להבין את משמעויותיו המילוליות. כי 'כל נדרי' היא תפילה אמיתית שאנו מתפללים לעצמנו. אנו מנסחים ב'כל נדרי' את מצבנו הקיומי הרגיל, את האופן שבו כל השנה אנו שבויים של מילים, מילים שאנו אומרים לעצמנו, הדרך שבה אנו מגדירים את עצמנו, את חיינו, משפחתנו, החברה שבה אנו חיים. כל השנה אנו שופטים, מבקרים, מתייגים זה את זה, מנסחים ניסוחים, אוסרים איסורים זה על זה וכל אחד על עצמו. חיינו מלאים מילים שיש בהן אמנם גם הרבה מאוד יצירה ויופי, אבל גם הרבה מאוד בתי כלא והגדרות שלא מאפשרות לנו להתפתח ולהשתנות. ובערב יום הכיפורים – אנו מנסים רגע לנטרל את משקל המילים האלו, להקל מעלינו את המעמסה הזו ליום אחד, שבו נצא לחופשי ממילים שלנו ומילים של אחרים, ואז, בפסק הזמן הזה שבין המילים, אנו מקווים ומתפללים שאולי נצליח למצוא את האומץ להשתנות.

(מתוך אתר הפיוט והתפילה מבית "הזמנה לפיוט")

מיד לאחר תפילת 'כל נדרי' נהוג בקהילות אשכנז לחזור שלוש פעמים על הפסוק מספר במדבר (ט"ו כ"ו): "ונסלח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה". פסוק זה עוסק בקורבן חטאת, ולא באופן ישיר ליום הכיפורים. הפסוק מדגיש פעמיים את המילה "כל": "לכל עדת בני ישראל ... לכל העם". נועד להדגיש שהכפרה והסליחה ביום הכיפורים מקיפות את החברה כולה.

כל נדרי | תפילה ליום הכיפורים

עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעַת הַקְּהָל
בְּיִשְׁבִּיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבְיִשְׁבִּיבָה שֶׁל מַטָּה
אָנוּ מִתְּרִין לְהִתְפַּלֵּל עִם הָעֶבְרִיָּנִים:

[הכרזה פומבית על ביטול כל הנדרים
והשבועות של ציבור המתפללים]

כָּל הַנְּדָרִים וְהָאִסוּרִים וְהַשְּׁבוּעוֹת,

וְהַחֲרָמוֹת וְהַקֹּנָמוֹת וְהַקְּנָסִים [נדרים שאדם אוסר על עצמו], וְכַנּוּיִים אַחֲרֵים שֶׁל
נְדָרִים, שְׁנֵדָרְנוּ, וְנִשְׁבַּעְנוּ, וְהַחֲרַמְנוּ, וְאָסַרְנוּ עַל עַצְמָנוּ מִיּוֹם כְּפֹרִים זֶה עַד יוֹם
הַכְּפֹרִים הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. בְּכֻלָּם אָנוּ מִתְחַרְטִים, כְּלָם יְהִיוּ מִתְרִים, מְחֹלִים,
בְּטָלִים וּמְבֻטָּלִים, לֹא מְאֻשְׁרִים וְלֹא קִיְמִים. הַנְּדָרִים אֵינָם נְדָרִים וְהָאִסוּרִים אֵינָם
אִסוּרִים וְהַשְּׁבוּעוֹת אֵינָן שְׁבוּעוֹת. וְנִסְלַח לְכָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכְךָ
כִּי לְכָל הָעָם בִּשְׁגָגָה:

* התפילה נאמרת בארמית; הובא כאן התרגום לעברית.

- ❓ מדוע אנו שבויים/ות של מילים לאורך כל השנה? במה זה מתבטא? מתי שבי זה מועיל לנו? מתי הוא מגביל אותנו?
- ❓ נהוג להתפלל את תפילת 'כל נדרי' בבית הכנסת, בציבור. מה הערך שבהתחייבות אישית דווקא בתוך הציבור? איזו קבוצה/קהילה עשויה להיות משמעותית בהקשר זה עבור אלה שאינם/ מתפללים/ות בבית כנסת?
- ❓ חשבו על הגדרות, תיוגים או ביקורות שעולות מהסביבה הקרובה או בתקשורת ביחס לאנשים או קבוצות בחברה (תיוג אישי או פוליטי; תיוג הקשור למראה, למוצא או להגדרה אחרת). אילו מהגדרות או מהביקורות חשוב להשעות ביום הכיפורים הקרוב?

- ❓ מה היחס בין מעשי העבר ובניית העתיד ב'כל נדרי'?
- ❓ תפילת 'כל נדרי' נפתחת ומסתיימת בפניה לציבור כולו. מדוע על אנשים שלא הפרו הבטחות או התחייבויות להשתתף בתהליך?
- ❓ בפתח התפילה מותר להתפלל עם העבריינים (אם כי אין זה ברור מי הם, ולמעשה כל אדם יכול להיחשב עובר עבירה, עברייני), ובסיום התפילה עולה שכולם שוגגים (פועלים בשגגה, בטעות). מדוע השגיאות והחטאים הם המכנה המשותף? מדוע חשוב להצהיר בפומבי שכולם חוטאים או שוגגים? האם המסר המרכזי הוא של שוויון? הכלה? ערך אחר?
- ❓ תפילת 'כל נדרי' עשויה להתפס כהזדמנות לבריחה ממחויבות. איזו התחייבות רחבה דווקא כן מתקיימת ב'כל נדרי'? מדוע, לדעתכם/ן, פותחים את יום הכיפורים בתפילה זו?

כל נדרי וחרמי - הזדמנות לתקן קלקול | אורי הייטנר

בשנים האחרונות נוצרה בתוכנו תופעה של 'נדרי ואסרי' ובעיקר 'חרמי'. אכן, נעשו בתוכנו דברים קשים וחמורים, ובתגובה אנשים טיפסו על עצים גבוהים של "עם האנשים האלה אני לא מדבר", "לאיש הזה אני לא אומר שלום" וכדומה. זאת תגובה טבעית ואף מובנת, אך היא הרסנית לחברה. יום הכיפורים נותן לנו את הסולם לרדת מהעץ הזה, את ההזדמנות לתקן את הקלקול הזה. יום הכיפורים מאפשר לנו "להתפלל עם העבריינים", ואין הכוונה לתת לגיטימציה לעבירות, חלילה, אלא להבין שהיכולת להכיל את האדם שעשה עבירה, אין משמעותה בשום אופן הכלת העבירה עצמה. אנו מתפללים "ייתמו חטאים מן הארץ" ולא "יתמו חוטאים מן הארץ". המטרה שלנו אינה להקיא את האנשים, אלא לגרום להם לעלות על דרך הישר.

(הבלוג של אורי הייטנר)

- מדוע הבחירה להתרחק או להחרים אנשים שאני מסויג/ת מדעתם/ן היא קלקול?
- מה ההבדל בין להכיל אדם שעשה עברה לבין הכלת העברה עצמה?
- דמיינו נערה/ה שעברה/ה חרם כתתי. האם הצהרה כיתתית כי החרם היה טעות, ברוח תפילת 'כל נדרי', היא צעד מספק בהשבת היחסים בכיתה לתיקונם? הציעו מהלך חברתי מתקן לכיתה שהתקיים בה החרם. חשבו מי צריך/ה להשתתף? מה צריך להיאמר?
- מה תפקיד המוחרם/ת? מה צריכים/ות לעשות אלה שידעו על החרם מבלי להשתתף בו?

כל נדרי - על סף יום הכיפורים | ד"ר חנה פנחסי

ברגע הזה של תחילת יום כיפור נעלמת האבחנה בין מי שנדר למי שמפר את הנדר. כאן הכול מתערבל, כולנו נדרנו וכולנו מתירים בעת ובעונה אחת...

'כָּל נְדָרֶי' מתיר לנו להביא אל תוך בית הכנסת את ההבטחות שלא קוימו והניסיונות שכשלו, כלומר את האנושיות שלנו, ובעיקר את ההבנה שכולנו כאלה. זו כנראה נקודת מוצא הכרחית לתפילה ולתשובה שכוחה בהיותה על הסף בין ערבו של חג לעיצומו של יום, בין הבדידות האנושית לקהילה, בין היומרה לכישלון...

- מדוע רגע הפתיחה של יום הכיפורים הוא התכנסות משותפת המתאימה לעיסוק בהבטחות שניתנו אך לא בהכרח קוימו?
- מדוע נקודת מוצא זו הכרחית לתהליך של תיקון ושל סליחה?
- מדוע חשוב לבטא את האנושיות שלנו - את הטעויות ואת הכישלונות שלנו - ביום הכיפורים? חשבו על מנהג חדש ליום הכיפורים שיבטא את האנושיות של כל אחד ואחת מאיתנו.